

A 2002 és 2010 között és különösen 2006 őszén az állam részéről a politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottság jelentése

Bevezetés

Az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottsága 2010. május 20-i ülésén albizottságot hozott létre a 2002 és 2010 között és különösen 2006 őszén az állam részéről a politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértések vizsgálatára (továbbiakban: albizottság).

2002 és 2010 között a politikai szabadságjogok gyakorlóival szemben az állam több esetben jogsértő módon lépett fel. Sorra tiltottak meg törvényesen bejelentett rendezvényeket, az állam képtelen volt különbséget tenni az alkotmányos alapjogok békés gyakorlása, illetve a véleménynyilvánítás jogellenes formái között, és még utóbbiak elleni fellépés eseteiben is sokszor eltért az arányosság törvényi követelményétől. A 2006 őszén történt események ennek a folyamatnak a negatív csúcspontját jelentették.

A rendszerváltozás óta példa nélküli események alapos feltárására az előző kormány idején nem kerülhetett sor, az elkövetett jogsértések következmények nélkül maradtak, és nagy részükről a nyilvánosság nem is értesülhetett. Ezért az Országgyűlés négy pártja (a kormánypártok és az ellenzék két frakciója) ítélte úgy, hogy a testület megalakítása indokolt és elkerülhetetlen is. Az albizottság ezért – a 2006 őszén történeteket középpontba állítva – az elmúlt 8 év teljes időszakát a vizsgálatának tárgyává tette.

A korábbi vizsgálatok

Bár az átfogó tényfeltárás elmaradt, mégis készültek olyan vizsgálati jelentések, amelyek az akkori események egy-egy részletét igyekeztek feldolgozni. A bizottság a munkája során természetesen támaszkodott a különböző vizsgálati lehetőségekkel készült dokumentumokra.

A TV ostrománál, majd a 2006. október 23-án történt rendőri fellépés hibáit az Ignác-, illetve Papp-bizottság az országos rendőrfőkapitány megbízásából vizsgálta. E bizottságok jelentései nem érintették a parancsnokok személyes felelősségét, mivel észrevételeik kizárólag a rendőrség által elkövetett szakmai hibákra korlátozódtak. E testületek megállapításai korrektek, azonban nem elégségesek, hiszen nemcsak a személyes felelősséget nem vizsgálták, de jogállásuknál fogva a politikai felelősség feltárását meg sem kísérelhették. A jelentésekben foglalt egyértelmű szakmai mulasztások, fegyelmi vétségek, illetve katonai és egyéb bűncselekmények alapos gyanúja ellenére a számonkérés és a felelősségre vonás teljes egészében elmaradt.

A Civil Jogász Bizottság nagy munkával és szakmai igényességgel készült jelentésére is támaszkodott az albizottság, e testület számára azonban nem voltak biztosítottak azok a vizsgálati és meghallgatási jogosultságok, mint amelyekkel egy országgyűlési albizottság rendelkezik.

Az érdemi vizsgálati jogosultság hiánya a miniszterelnök által felkért ún. Gönczöl-bizottságra is igaz. Ezt legjobban a Gönczöl-bizottság korábbi elnökének és tagjainak az albizottsági meghallgatáson tett nyilatkozatai támasztják alá, melyben valamennyi, mára már nyilvánvalóan tarthatatlannak bizonyult bizottsági állítást azzal magyaráztak, hogy az egyes részleteket éppen a személyes meghallgatásokra való jogosultság hiányában nem tárhattak fel.

Az albizottság munkája során szintén támaszkodott a Fővárosi Bíróságon elrendelt előzetes letartóztatásokról dr. Frech Ágnes kollégiumvezető által készített vizsgálati jelentésre, amely megállapítja, hogy az elsőfokon eljáró bírák súlyos mulasztásokat és hibákat követtek el.

Az albizottság elismerését fejezi ki Balog Zoltánnak, az Emberi Jogi Bizottság korábbi elnökének, aki a bizottságában folyamatosan igyekezett napirendre venni a jogsértéseket. Neki és a testület akkori ellenzéki tagjainak köszönhető, hogy ez a parlamenti bizottság már 2006. október 1-jén kihelyezett ülést tartott a büntetés-végrehajtási intézetben az ott, illetve a rendőri intézkedések során elkövetett jogsértések feltárása érdekében. A jogsértések felderítését és az áldozatok jogvédelmét nagymértékben segítette a Társaság a Szabadságjogokért, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány és a Magyar Helsinki Bizottság.

Az albizottság vizsgálata során 60 személyt hallgatott meg, több mint 60 órán át ülésezett és több ezer oldalnyi, a rendőrségtől beszerzett iratot tanulmányozott át.

A bizottság munkájának egyik fontos eredménye, hogy a meghallgatások nagy nyilvánosságot kaptak, így nagyon sokan most, az események után 4 évvel szembesültek azzal, hogy milyen állapotok uralkodtak Magyarországon 2006 őszén. A bizottság munkájának is köszönhetően büntetőeljárás indult a büntetés-végrehajtási intézetekben elkövetett jogsértések miatt. Az egész ország értesülhetett arról, hogy 2006 őszén a jogállamot megcsúfoló eljárások során ártatlan embereket is előzetes letartóztatásba helyeztek. Ma már senki sem vitatja, hogy 2006 szeptemberében az ügyészség és az elsőfokon eljáró bíróságok a szabadságkorlátozások indítványozásakor és elrendelésekor súlyos szakmai hibákat követtek el, és eljutottunk oda, hogy a Fővárosi Bíróság elnöke bocsánatot kért az ártatlanul előzetesbe helyezett áldozatoktól.

A 2006 őszi eseményeket 3 részre bontva vizsgálta a bizottság, így a jelentés is ezt a kronológiát követi:

- 1.) a Magyar Televízió székházának ostroma, ennek előzményei és körülményei, a rendőri fellépés hibái, illetve az ezzel összefüggő politikai vezetői utasítások,
- 2.) a 2006. szeptember 19-22. között Budapest utcáin történt erőszakos cselekmények során tapasztalt rendőri fellépés, különös tekintettel az őrizetbe vételek és előzetes letartóztatások során tapasztaltakra,
- 3.) a rendőrség 2006. október 23-i fellépése, különös tekintettel a FIDESZ ünnepi nagygyűlését követő rendőri intézkedésekre.

Előzmények

A rendőrség 2002 után számtalanszor tiltott meg alaptalanul a gyülekezési jog hatálya alá tartozó, bejelentett tüntetéseket. Több esetben bírósági ítélet állapította meg, hogy a demonstráció betiltása törvénysértő volt. Ez különösen elgondolkodtató annak fényében, hogy például a Vér és Becsület utcai megmozdulásainál a rendőrség nyomát sem mutatta ennek az aktivitásnak, a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozva az ő megmozdulásaikat engedélyezték.

1. Az MTV-székház ostroma

2006. szeptember 17-én került nyilvánosságra Gyurcsány Ferenc balatonőszödi beszéde. Még azon a napon spontán demonstrációk kezdődtek országszerte, amelyek az elkövetkező napokban is folytatódtak. A rendőrség az önkormányzati választási kampányra hivatkozással szakítva az addigi gyakorlatával, a tüntetéseket választási nagygyűléseknek minősítette. Az Ignác-jelentés szerint ez a téves minősítés volt az egyik előzménye a rendőrség elbizonytalanodásának és a demonstráció rossz kezelésének. Az ORFK fegyelmi főosztálya a téves minősítés miatt fegyelmi eljárást kezdeményezett, amelyre azonban soha nem került sor.

A bizottsági meghallgatásokon elhangzottakból és a 2006. szeptember 18-ai állománygyűlés jegyzőkönyvéből kiderült, hogy nem a rendőrség, hanem a politika döntött arról, hogy a kormányellenes tüntetések választási nagygyűlésnek minősülnek, amelyekre nem vonatkozik az előzetes bejelentési kötelezettség. Bene László volt országos rendőrfőkapitány bizottsági meghallgatásán szintén megerősítette, hogy ebben a kérdésben Petrét József igazságügyi- és rendészeti miniszter döntött, sőt a jegyzőkönyv alapján ez kormányzati álláspontot tükrözött. Ez megmagyarázza, hogy a rendőrségen belül miért nem indult a téves minősítés miatt fegyelemi eljárás.

A korábbi évek gyakorlata alapján nehéz, de lehetséges lett volna a helyes döntés megtalálása. Valójában olyan spontán tüntetésekre került sor Budapesten és Magyarországon nagyvárosaiban, melyek a gyülekezési jog hatálya alá tartoztak, és amelyekhez hasonlókat a rendőrség a megelőző években a bejelentés hiányára hivatkozással mérlegelés nélkül feloszlattott. A korábbi hazai joggyakorlattal ellentétes értelmezés segítségével a politikai vezetés olyan jogi formát talált a kormányellenes demonstrációkra, mely a rendőrségen belül bizonytalanságot keltett és a tüntetések szakszerű kezelésére való felkészülést nehezítette. Ha ugyanis a be nem jelentett rendezvényeket a rendőrség, illetve a felügyeletet gyakorló politikai vezetés a gyülekezési törvény hatálya alá tartozónak minősítette volna, de nem oszlatta volna fel, akkor a rendőrség a gyülekezési törvénynek megfelelően nagyobb rendőri erővel készült volna a demonstráció biztosítására. Ezzel azonban a hatalom elismerte volna az éveken át általa folytatott gyakorlat tarthatatlanságát.

Tény azonban, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlata csak 2006. decemberében változott meg a bejelentési kötelezettség elmulasztásával tartott gyűlések feloszlításáról: az Oya Ataman v. Turkey ügyben ekkor határozott úgy a bíróság, hogy a bejelentési kötelezettség elmulasztása nem a lehet feloszlítás indoka. Az Országgyűlés ezt (sőt, az azonos tényállás mellett a Magyar Állam ellen a Bukta-ügyben hozott strasbourgi

bíróági ítéletet) követően alkotmányos kötelezettségét elmulasztva sem teremtette meg a nemzetközi jog és a belső jog összhangját. Ráadásul a magyar jogalkotónak már a Bukta-ügy alapjául szolgáló 2002. december 1-jén tartott spontán tüntetést követően érzékelnie és orvosolnia kellett volna azt a problémát, mely a 72 órás bejelentési kötelezettség és az azonnali közterületi demonstráció jogos igénye között fennállt.

Azt, hogy a kormánypárt a rendőrség munkájába más módon is beavatkozott alátámasztják Szabó Ferencnek, a Köztársasági Őrezred akkori parancsnokának rendőri állománygyűlésen elhangzott mondatai is, amelyet a bizottság előtt először letagadott, majd később mégis elismert: „az MSZP-frakció tagjai majd eldöntik, hogy a helyi szervek hogyan viszonyuljanak a kirobbant elégedetlenséghez”. A bizottság határozott álláspontja szerint egy jogállamban nem a kormánypárti frakció tagjai határoznak arról, hogy a helyi szervek – például a rendőrség – hogyan viszonyuljanak egy kormányellenes demonstrációhoz.

Az állománygyűlés jegyzőkönyvéből kiderül, hogy a rendőri vezetők szeptember 18-án délután már számoltak azzal, hogy a tüntetés az elkövetkező napokban állandósulni fog, érdemben azonban semmit sem tettek. Szabó Ferenc, a Köztársasági Őrezred parancsnoka például a következőket mondta: „a lényeg a tartalékképzésen van arra nézve, hogy ha olyan helyzet alakul ki, amikor már felmerül a fizikai bántalmazás problémája, vagy adott esetben olyan jogsértés, amit kezelni kell a rendőrségnek, akkor megfelelő erő álljon rendelkezésre.”

A rendőri vezetők világosan látták és meg is osztották egymással: lesznek tüntetések, ezek akár erőszakossá is válhatnak, ezért megfelelő tartalékerő szükséges, majd ezt követően érdemben nem történt semmi. A tömegosztatásra kiképzett Rendőrségi Biztonsági Szolgálat (továbbiakban: Rebisz) parancsnokai hazamentek, és az eseményekről csak véletlenül értesültek az éjszaka folyamán. Ellentétes utasítás hiányában a Rebisz raktárosai is így tettek, ezért a támadás idején a raktárok pótkulcsait nem találták, emiatt a vidéki egységeket megfelelő felszerelés nélkül vezényelték az MTV épületéhez.

A bizottság alapvető hibának, és az események egyik kiváltó okának tartja, hogy a televízió munkatársai a tüntetők petícióját nem voltak hajlandóak átvenni.

Az este folyamán a rendőrség új kommunikációs rendszere csődöt mondott. Részben ez az oka annak, hogy a parancsok és beszélgetések jelentős része telefonon történt, így azok – szemben a rádióforgalmazások hangfelvételeivel – semmilyen formában nem ismerhetőek meg.

A TV-székház ostroma során elkövetett rendőrszakmai hibákat az Ignác-jelentés részletesen tárgyalta. Rámutatott, hogy a virtuális századokat is feltüntető műveleti tervben néhány parancsnokot egyidejűleg több helyre beosztottak. Az is tény, hogy civilben volt a TV-székházat védő helyszínparancsnok, akit az ott szolgálatot teljesítő rendőrök vezetői folyamatosan kerestek, de nem találtak, sőt többször saját beosztottjai előtt is igazolnia kellett rendőri és parancsnoki minőségét. Az albizottság értetlenül áll a Kossuth téren lévő rendőri állomány MTV-székház elé történő átirányítására irányuló parancsnoki kérések többszöri megtagadása, az egyszemélyi vezetés és a megfelelő felszerelés hiánya, a késve elrendelt riadó, a bevetett eszközök (pl. vízágyú, gázálarc, illetve könnygáz) alkalmatlansága, valamint az igazoltatások és őrizetbe vételek elmaradása előtt. Az Ignác-bizottság tagjai később – Gergényi Péter volt budapesti rendőrfőkapitány felvetéseire megfogalmazott válaszukban – kifogásolták, hogy a műveleti tervben a csapatszolgálati szabályzatot megszegve tartalék képzésére vonatkozó rendelkezés egyáltalán nem szerepelt. Tényként említik, hogy a

Parlamentnél állomásozó, megfelelően felszerelt rendőri erők Szabadság térre történő átirányítására lett volna lehetőség, mivel a területi rendőri szervektől az V. kerületi Rendőrkapitányságra vezérelt rendőri állomány folyamatosan érkezett a Kossuth térre. Ignác István dandártábornok az albizottság előtt elmondta, hogy a helyszínen tartózkodó Lapid Lajos műveletirányító parancsnok, illetve Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitány „23 óra után szólalt meg először és adott ki intézkedést”.

Az albizottság által meghallgatott személyek közül senki nem tudott elfogadható szakmai magyarázatot adni arra, hogy sem a BRFK-nál, sem a Rebisznél nem rendeltek el időben riadót, erre csak az erőszakos cselekmények kezdetét követően másfél órával került sor (a BRFK-nál 23 óra 55 perckor, a Rebisznél 00 óra 00 perckor). Ettől függetlenül a támadók létszámának ismeretében már az Ignác-bizottság is arra a következtetésre jutott, hogy a jelenlévő rendőri állomány erejéből kiindulva „szeptember 18-án 23 óra 30 perctől lett volna arra lehetőség, hogy 348 – nem sérült – rendőrrel, vízágyúval megerősítve tömegoszlatást hajtsanak végre a Szabadság téren. Ekkor a rendőri erő létszáma és alkalmazási feltételei lehetőséget biztosítottak volna arra, hogy a rendbontás megszüntetését a Szabadság téren megkezdjék.”

Az albizottsági meghallgatások során elhangzottak azonban még súlyosabb kételyeket ébresztenek a TV-székház védelmével kapcsolatosan.

A tömegoszlatásra kiképzett Rebisznél a riadó elrendelésére azért nem kerülhetett sor időben, mert a REBISZ parancsnoka az ügyeleti rendszer ellenére nem kapott értesítést az MTV székháznál folyamatban lévő erőszakos eseményekről. A bizottsági meghallgatás tragikomikus része volt, amikor a Dobozi József, a Rebisz akkori parancsnoka beszámolt arról, hogy éjfél előtt néhány perccel is csak azért értesült az eseményekről, mert Bencze József, a Vám és Pénzügyőrség akkori parancsnoka barátilag felhívta őt és tájékoztatta a Hír Tv-ben látottakról. A Rebisz parancsnok-helyettese, Nemes Sándor is ekkortájt értesült a rendkívüli helyzetről. A bizottsági meghallgatások során kiderült, hogy a Rebiszben sem volt később semmilyen következménye az ügyeleti rendszer teljes csődjének, a parancsnokok értesítése elmulasztásának.

Gergényi Péter volt budapesti rendőrfőkapitány kivételével a meghallgatott rendőri vezetők egyezően azt állították, hogy szakszerű rendőrségi beavatkozás esetén a Kossuth téren, illetve a Kossuth tér közvetlen közelében tartózkodó, a rendőri műveletekben részt vevő állomány létszáma (378 fő) elegendő lett volna a TV-székház védelmére. Ignác István vezérőrnagy az albizottsági meghallgatásán azt is közölte, hogy az éjszaka folyamán az V. kerületi Rendőrkapitányságon az eseményekről a hírekből értesülő állomány tagjai közül 829 rendőr jelentkezett szolgálat-teljesítésre.

Gergényi Péter akkori budapesti rendőrfőkapitány a bizottság előtt azt állította, hogy a Hír TV nézőinek több információja lehetett a TV-székház ostromáról, mint amennyi nekik a műveletirányító központban volt. Elmondása szerint ők nem tudtak arról, hogy az MTV székházat nem kerítették körbe a tüntetők, és a Nádor utcából folyamatosan ki-be lehetett közlekedni az épületbe. A Gergényi által elmondottakat egyértelműen cáfolják azok a rádióforgalmazások, amelyeket a bizottság megkapott, és kétségesnek tartjuk, hogy ezeket az irányítótörzs nem hallotta. A megsérült rendőröket is a hátsó kijáraton keresztül vitték ki, a mentők is ott várakoztak. Rudi Zoltán a Magyar Televízió korábbi elnöke albizottsági meghallgatása során elmondta, hogy a TV-székház hátsó kapuján az ostrom alatt is ki-be lehetett közlekedni. A meghallgatások alapján úgy tűnik, hogy kizárólag a budapesti

rendőrfőkapitány gondolta ennek az ellenkezőjét, rajta kívül mindenki tisztában volt azzal, hogy hátrafelé a szabad ki- és bejárás biztosított volt. Az albizottság véleménye szerint Gergényi ezt az állítását saját védelme érdekében tartja fenn, máskülönben megmagyarázhatatlanok lennének az általa adott parancsok.

A szabad bejárással kapcsolatos állítólagos „információhiány” vezetett több mint száz rendőr sérüléséhez, hiszen őket kis csoportokban – nem hátulról, a Nádor felől, hanem – oldalról az erőszakos tömegben keresztül küldték a TV-székházat védő erők megsegítésére. A gyakorlatban 12, 13 és 15 fős egységeket vezényeltek át a siker legkisebb esélye nélkül. A legkritikusabb helyzetbe az egyik Pest megyei 44 fős egység került, akiket a tömeg bekerített, és percekig védekezésre képtelen állapotban, közvetlen életveszélyben voltak. A 44 fős, erőszakos tüntetők közé megfelelő védőfelszerelés nélkül beküldött egység 26 férfi mellett 18 nőből állt.

A bizottság sérült rendőröket is meghallgatott. Volt, akit sisak nélkül vezényeltek a vízágyút kísérni a tömegbe, ahol súlyos koponyasérülést szenvedett. Az Ignác-bizottság több tagja is elmondta a meghallgatáson, hogy a csodával határos, hogy aznap éjjel egyetlen rendőr sem halt meg. Ez egyes vélemények szerint csak annak köszönhető, hogy a tömeg „nem akart ölni”. A hiányos felszereléssel végiggondolatlan parancsot teljesítő, önhibájukon kívül súlyosan sérült rendőrök semmilyen kártérítésben nem részesültek.

A bizottsági meghallgatáson is egyértelművé vált, hogy a TV-székházat a tüntetők nem elfoglalták, hanem a rendőrség feladta, és a Magyar Televízió munkatársaival együtt védtelenül hagyta. A helyszínparancsnok közismert, kivonulás előtt elhangzott kétségbeesett forgalmazása megrendítő: „Nem fogunk megdőglenni ebben a k...a épületben. Jöjjön be, aki ezt az utasítást kiadta és dögöljön meg az itt a szénmonoxidban. Megtagadom a parancsot, ha hadbíróság elé állít, akkor is. Rohadjon meg az, aki ezt mondta. Kiviszem az összes emberemet innen, benzinnel ránk gyújtottak mindent”.

A TV-székház ostromának azonban megdőbbentő új részlete vált ismertté Rudi Zoltán meghallgatásán. Állítása szerint a rendőrök a székházból az ő értesítése és előzetes jelzés nélkül vonultak vissza, sorsukra hagyva a televízió munkatársait. Rudi Zoltán a televízió biztonsági vezetőjének javaslatára döntött a székház evakuálásáról, mert senki nem tudta, hogy hogyan fog viselkedni a feldühödött tömeg, amikor bejut a védtelenül maradt székházba. A TV munkatársainak nem sikerült elhagyni az épületet a tömeg beérkezése előtt, de szerencsére semmilyen atrocitásra nem került sor.

A bizottság nem tudott logikus magyarázatot találni arra, hogy miközben a rendőrök az elviselhetetlen körülmények miatt elhagyták az épületet, a televízió munkatársai és a biztonsági őrök továbbra is bennmaradtak.

Az albizottsági vizsgálat során többször felmerült, hogy az erőszakos események alatt milyen kormányzati utasítások hangzottak el. A rendőrségi törvény alapján a kormány jogosult a rendőrség számára egyedi ügyben utasítást adni, e jogkör azonban kizárólag a rendőrség feletti felügyeletet ellátó (konkrét esetben igazságügyi és rendészeti) miniszteren keresztül gyakorolható.

A TV-ostrom napján az országos rendőrfőkapitányi feladatokat Bene László távollétében helyetteseként ellátó Szabadfi Árpád a bizottság előtt elmondta, hogy az este folyamán már nem tudott az igazságügyi és rendészeti miniszterrel beszélni. A miniszter elmondása szerint

otthonában, televízión követte az eseményeket, és ugyanígy tett saját lakásán Kondorosi Ferenc, a minisztérium államtitkára is. Míg a közvetlen utasításra egyedül jogosult kormánytag érdemben nem kívánt beavatkozni, addig az egyik kereskedelmi televíziónak nyilatkozva Gyurcsány Ferenc miniszterelnök elmondta, hogy kapcsolatban állt a rendőrséggel, sőt utasítást is adott. Szabadfi Árpád megerősítette, hogy az este folyamán kétszer vagy háromszor beszélt a miniszterelnökkel, sőt szintén telefonon egyeztetett Szilvász Györggyel, a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszterrel is. Ezekről a telefonbeszélgetésekről írásos feljegyzés vagy emlékeztető nem készült. Gyurcsány Ferencről és Szilvász Györgyről a bizottság tagjai nem tudtak kérdezni, mivel megsértve a hatályos alkotmányt, távolmaradtak a bizottsági meghallgatástól.

A bizottság előtt tett vallomásokból az is kiderült, hogy Gergényi Péter Gyurcsány Ferenc miniszterelnök védelme alatt állt. A rendőrségtől kapott iratok alapján világos: az országos rendőrfőkapitány is úgy vélekedett, hogy az Ignác-bizottság megállapításai fegyelmi-, illetve büntetőjogi felelősségre vonást tesznek indokolttá. Bene László felkérésére az ORFK Fegyelmi Osztálya 13 pontban összegezte azokat a bűncselekmény, illetve fegyelmi vétség alapos gyanúját felvető cselekményeket, amelyek a jelentés állításaira tekintettel megállapíthatóak voltak. A volt országos rendőrfőkapitány albizottság előtt tett nyilatkozata alapján egyértelmű, hogy a felelősök felderítése és felelősségre vonása Gyurcsány Ferenc volt miniszterelnök intézkedése miatt vált lehetetlenné. Bene László szerint miután Gergényi Péter budapesti rendőrfőkapitány a nyugdíjazási kérelmét az ő, illetve az igazságügyi és rendészeti miniszter támogatása ellenére a miniszterelnök kérésére visszavonta, országos rendőrfőkapitányként nem volt abban a helyzetben, hogy Gergényi Péter felelősségének megállapításával összefüggő eljárások megindításáról rendelkezzen. Bene László érvelése politikai értelemben érthető, jogilag azonban elfogadhatatlan. A volt országos rendőrfőkapitány a Gergényi Péternek adott miniszterelnöki támogatást felhatalmazásként értelmezte előjárói intézkedésének elmulasztására.

A albizottság fontos feladatának tekintette, hogy választ találjon arra a kérdésre, a szakszerűtlenségek ilyen kritikus tömege, majd ezt követően a felelősségre vonás teljes eltussolása lehetett-e a véletlen műve?

Az albizottság a meghallgatások alapján nem tudta ezt a kérdést egyértelműen és bizonyíthatóan tisztázni. A szakmai hibák kritikus tömege, a parancsnoki rendszer teljes felbomlása és a nyilvánvaló fegyelmi vétségek, illetve katonai bűncselekményeket követő felelősségre vonás elmaradása miatt súlyos érvek szólnak amellett, hogy a rendőrök egy részét áldozatul dobták oda a feldühödött tömeg elé. Az albizottság munkája során feltárt körülmények kétségessé teszik, hogy a TV-székház átadásának oka kizárólag a vezetők dilettantizmusa volt.

2. A szeptember 19-20-21-i rendőri akciókról

Budapesten a TV ostromát követő két-három éjszaka nem állt helyre a közbiztonság. Nem vitás, hogy mind a Blaha Lujza téren, mind a Nyugati téren tüntetők közül sokan erőszakos bűncselekményeket követtek el, amelyekkel szemben a rendőri intézkedés indokolt volt. A rendőrség azonban – látszólag a TV-székház ostrománál történeteket kompenzálva – példátlan és válogatás nélküli brutalitással lépett fel ezekben a napokban. Nem csupán a békés, illetve erőszakos tüntetők között nem tett különbséget, hanem több esetben a tüntetéseken részt nem vett járőrelőkkel szemben is erőszakot alkalmazott, és őrizetbe vételükről intézkedett. Egy

jogállamban a rendőri intézkedés még bűncselekmény elkövetőjével szemben sem lehet aránytalan, így ha a rendőri intézkedés indokolt, de az erőszakos magatartás befejeződött és az intézkedés alá vont személy ellenállása megtört, úgy az ezt követő, a szükséges mértéket meghaladó erőszak alkalmazása a rendőr részéről is bűncselekményt valósít meg.

A lefolytatott bírósági eljárások alapján tényként állapítható meg, hogy több embert a rendőrök ártatlanul bántalmaztak, majd az erről szóló jelentéseket az eljáró rendőrök meghamisították. Ezzel nemcsak közokirat-hamisítást, hanem a hamis vád büntetettét – ráadásul a tényállás minősített esetét – is tömegesen követték el, mivel a meghamisított rendőri jelentések alapján számtalan esetben ártatlanokkal szemben indultak büntetőeljárások. A rendszerváltozás óta a jogállam egyik legnagyobb sérelme, hogy ezekben az ügyekben még az érdemi felelősségre vonás kísérlete sem történt meg.

Az azonosítósám viselésének hiánya a 2006 őszi események alatt mindvégig szándékerősítőleg hatott a rendőrök által elkövetett bűncselekmények esetén. Jogvédő szervezetek már 2006 szeptemberében jelezték, hogy az azonosítósám viselésének hiánya sérti a rendőrségi törvényt és a bűncselekményeket elkövető rendőrök beazonosíthatatlanságához, így felelős viselkedésük, majd felelősségre vonásuk elmaradásához vezet. A rendőri vezetőknek 2006. október 23-ig majdnem egy hónap állt rendelkezésükre, hogy e hiányosságokat pótolják, és ezzel a rendőri részről előfordult erőszakos bűncselekmények elkövetését minimalizálják. Az azonosítósám hiányát jóváhagyó rendőri vezetők pszichikai bűnsegédként jártak el. A rendőrség ezt a törvénytörtő helyzetet csak a 2007. március 15-i nemzeti ünnepre készülve orvosolta.

Az azonosítósám viselésére vonatkozó kötelezettséget az 1994-ben elfogadott rendőrségi törvény egyértelműen rögzíti. Az Alkotmánybíróság 54/2000. (XII. 18.) AB határozata szerint az egyenruhát viselő hivatásos és szerződéses állomány tagjai tevékenységüket nem „arctalan tömegként, hanem közhatalmi gyakorlására felruházott tisztviselőként végzik, akiknek egyedi azonosíthatósága alapozza meg esetleges személyes felelősségre vonásuk lehetőségét. Az intézkedés alá vont állampolgárnak jogos érdeke az, hogy a hatósági fellépés teljes időtartama alatt tisztában legyen a vele szemben intézkedő személy azonosságával, egyediségével.”

Azt sem lehet azonban elhallgatni, hogy az ezekben a napokban történtek nem csupán a rendőrség, hanem a jogállam teljes intézményrendszerének csődjét jelentették. Az ügyészség az előzetes letartóztatások indítványozásakor, a bíróság pedig az előzetes letartóztatások elsőfokon történt elrendelésekor hagyta tömegesen figyelmen kívül az irányadó anyagi jogi és eljárási szabályokat. Dr. Frech Ágnesnek, a Fővárosi Bíróság kollégiumvezetőjének közlése szerint az elsőfokon 147 személy esetében elrendelt előzetes letartóztatást összesen három gyanúsítottnál tartotta fenn a másodfokú bíróság. A kollégiumvezető jelentése, valamint az albizottság előtt tett vallomása is alátámasztotta, hogy az elsőfokon eljáró bírák sem az alapos gyanú, sem az előzetes letartóztatáshoz szükséges speciális feltételek fennálltát nem vizsgálták megfelelően a futószalagon, szinte automatikusan elrendelt előzetes letartóztatásokkor. Eltekintettek a személyre szabott, egyéni felelősség vizsgálatától, többször néhány perc alatt hoztak döntéseket olyan, a rendőrség által kreált csoportok tagjainak előzetes letartóztatásba helyezéséről, ahol a csoport tagjai különböző helyen voltak és nem is ismerték egymást. A kollégiumvezető legsúlyosabb megállapítása mégis az, hogy több ügyben az ügyészségi indítványban és az elsőfokú bírói határozatban megjelölt bizonyítékok sem voltak fellelhetőek.

Az albizottság fontosnak tartja kiemelni, hogy a bírósági eljárások során a vádlottak közül többen kérték a térfigyelő-rendszer felvételeinek megtekintését, erre azonban nem kerülhetett sor, mert állítólag a felvételeket már felülírták. A térfigyelő-rendszer felvételeit a rendőrségnek azonnal be kellett volna szereznie és a bíróságok előtt bizonyítékként felhasználnia. A felvételek sem a vádlottak, sem a jogvédő szervezetek kérésére nem kerültek elő. A bizottság álláspontja szerint ezek a felvételek számos esetben nem a rendőrség verzióját támasztották volna alá, sőt, a kamerák minden bizonnyal súlyos rendőri jogsértéseket is rögzítettek.

Szomorú tény, hogy sem a bíróságon, sem az ügyészségen a tömeges szakmai hibáknak semmilyen fegyelmi következménye nem volt. Az eljáró ügyészek és az elsőfokon határozatot hozó bírák alkalmasságának vizsgálatára nem került sor. Az ügyészség a mai napig nem nézett szembe azokkal az ügyészek és ügyészségi vezetők által elkövetett súlyos szakmai hibákkal, amelyekkel tevékenyen hozzájárult ahhoz, hogy ártatlan emberek kerültek börtönbe.

Fontos megemlíteni, hogy noha az előzetes letartóztatások során hozott bírósági határozatok szakmailag megindokolhatatlan tévedései (s különösen azok mértéke) csak e bizottság tevékenysége során váltak széles körben tárgyalt vitatémává, a valóságban már 2006 őszén többen felemelték szavukat e példátlan jogalkalmazási anomáliák ellen. Az albizottság e körben elismeréssel hivatkozik Kőszeg Ferencnek és Schiffer Andrásnak, a Magyar Helsinki Bizottság és a Társaság a Szabadságjogokért képviselőjének 2006. szeptember 22. napján, és dr. Herczegh Géza, dr. Jávor Béla, dr. Király Miklós és dr. Zlinszky János 2006. október 12. napján kelt leveleire. Utóbbi az albizottság véleményével egyezően rögzíti, hogy „még súlyosabb megítélés alá esik, ha az ügyészség ártatlan személyek, vagy a társadalomra jelentéktelen mértékben veszélyes cselekmények elkövetői ellen is előzetes letartóztatás kényszerítő intézkedését indítványozza, noha a szükséges és indokolt bizonyítékok nem álltak rendelkezésre. A legsúlyosabb megítélés alá azonban az esik, ha független, csak a törvényeknek alávetett bírák, akiknek döntése garanciális jellegű, a tömegével előállított gyanúsítottakat megfelelő bizonyítékok és körütekintő eljárás híján, a kötelességszerű érdemi vizsgálat nélkül helyezték előzetes letartóztatásba”.

Álláspontunk szerint sem a bíróságon, sem az ügyészségen nem került sor a szükséges intézkedésekre a téves döntések okainak feltárása érdekében, nem vizsgálták az eljáró ügyészek és bírák eljárásának befolyásmentességét, illetve alkalmasságát. A tömegesen elkövetett hibák okaival kapcsolatos találgatásokra e vizsgálatok elmaradása ad okot. Mégis különbséget kell tenni a vádhatóság és a bíróság között, mert míg a Fővárosi Bíróságon a Büntető Kollégium vezetőjének összefoglaló jelentése pontos képet ad az elsőfokon eljáró bírák súlyos szakmai mulasztásairól, addig az ugyanezen ügyekben az indítványokat elterjesztő Fővárosi Főügyészség a mai napig elzárkózik nyilvánvaló felelősségének elismerésétől. Az is tény, hogy a Fővárosi Bíróság másodfokú tanácsai a felülbírálat során az előzetes letartóztatások megszüntetésével mérsékeltek a károkat, és a Fővárosi Bíróság belső vizsgálata szerint is megalapozott döntéseket hoztak, amiért az albizottság elismerését fejezi ki a másodfokon eljáró tanácsoknak.

Az albizottságot működése során az államhatalmi ágak önállóságának megsértésére hivatkozással számos kritika érte a bíróságra, illetve az ügyészségre vonatkozóan tett nyilatkozatok miatt. Álláspontunk szerint az államhatalmi ágak elválasztása a hatáskör tisztetben tartását és legfeljebb az egyedi ügyekkel kapcsolatos véleményalkotásra vonatkozó önmérsékletet jelenthet. Kifejezetten káros lenne, ha a különböző hatalmi ágak egymás tevékenységéről általánosságban, területileg vagy egyes ügycsoportokkal

kapcsolatosan nem formálhatnának véleményt, mivel ez kizárná annak a lehetőségét, hogy a bíróságok a jogszabályokat a törvényhozó szándékára tekintettel értelmezzék, ahogyan azt is, hogy bírósági jogalkalmazás során felhalmozódott tapasztalatokat az Országgyűlés törvényhozó tevékenysége során hasznosítsa. Ezért az albizottság tagjai a jövőben sem tekintik illetéktelen beavatkozásnak vagy az államhatalmi ágak önálló működése sérelmének, ha a bírák egy törvényjavaslat kapcsán, vagy politikusok az ítélezési gyakorlat kapcsán véleményeket, esetleg aggályokat fogalmaznak meg. Ugyanígy azt sem tartjuk helyesnek, hogyha a fenti körbe tartozó kritikák megfogalmazásakor a bíróság vagy a politikai erők nem a kritika tartalmára reagálnak, hanem annak tényét tekintik sértőnek. Álláspontunk szerint ezekre az esetekre az államhatalmi ágak együttműködési kötelezettsége vonatkozik, amely csak a kölcsönös párbeszéd útján valósulhat meg.

Az albizottság arra is fel kívánja hívni a figyelmet, hogy az önmagában is bizonyító erejű statisztikák mögött emberi sorsok állnak, olyanoké, akik a megalapozatlan őrizetbe vételek és előzetes letartóztatások miatt úgy voltak kénytelenek ártatlanul elviselni a velük szemben alkalmazott kínzásokat, hogy sem azelőtt, sem azóta soha semmilyen bűncselekményt nem követtek el.

Az őrizetbe vett személyekkel szembeni rendőri és börtönbeli bánásmód a demokratikus jogállam történetének legcsúfosabb fejezetei közé tartozik. A Magyar Rádió udvarán felállított átmeneti „gyűjtőfogházban” az őrizetbe vettek – köztük fiatal nőket – válogatott kegyetlenséggel bántalmazták. Boglyasovszky Csaba, a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnoka albizottsági meghallgatása során elmondta: a TV ostromot követő egyik napon az előzetes letartóztatásba helyezett intézetbe történt befogadásakor 90 esetből 38-ban kellett látelleletet vetetni, amelyre csak látható sérülések esetén kerül sor.. Ez azt jelenti hogy az őrizetbe vettek, több mint 40 százaléka sérült meg, miközben más esetekben ez az arány 1-2 százalék. Boglyasovszky Csaba szerint ezt azért nem jelentették, mert a fogvatartottak általában azt mondták, hogy ugyan letartóztatásuk következtében sérültek meg, de egyikük sem állította, hogy rendőrök bántalmazták őket. Ezt az állítást egyértelműen cáfolja a 2006. szeptember 22.-i befogadásokról szóló, 2006. október 19. napján kelt főapolói jelentés, mely szó szerint úgy fogalmaz, hogy „az egészségügyi befogadás során a rendőri bántalmazást panaszoló fogvatartottakat felküldtem az egészségügyi osztályra orvoshoz látellelet felvételére.”

A büntetés-végrehajtási intézetekben hosszú időn keresztül térdeltették, majd fejjel a falnak támasztva várakoztatták a fogvatartottakat. A katonai ügyészség sem kínzásnak, sem hivatali eljárásban elkövetett bántalmazásnak, sem más bűncselekménynek nem minősítette ezeket a cselekményeket. A Budapesti Katonai Ügyészség határozata szerint „az tényként volt megállapítható a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságán biztonsági főosztályvezetőként szolgálatot teljesítő dr. N. Gy. Bv. ezredes vallomása alapján, hogy a befogadás során indokolatlan volt a biztonsági osztályvezető-helyettes által biztonsági motozó testhelyzetnek megjelölt testhelyzetben való várakoztatás a befogadó folyosón, azonban ez a magatartás bántalmazásnak nem értékelhető” tekintettel arra, hogy „az nem volt megállapítható, hogy esetlegesen jogtalan hátrányozási célzattal történt-e az intézkedés avagy kizárólag biztonsági okból”. (B.X. 586/2006)

Többeket meztelenre vetkőztettek, és úgy guggoltattak, másokat megverték. Utóbbi ügyekben indult eljárásokat – mivel az elkövetők kilétét nem sikerült a nyomozás során kideríteni – az ügyészség bizonyítottság hiányában megszüntette.

Boglyasovszky Csaba bizottsági meghallgatásán azt állította, hogy nem látott semmi törvénysértőt, és a belső kamerarendszer felvételeit elküldte az ügyészségre. Az ügyészségi nyilatkozatokból viszont az derült ki, hogy a felvételeket felülírták, így az ügyészségnek semmilyen felvétel nem állt rendelkezésre.. A katonai ügyészség még azt is képtelen volt kinyomozni, hogy valójában hány napon belül vettek rá a bv. intézetekben a korábbi felvételekre. A legfőbb ügyész albizottságnak küldött levelében foglalt tájékoztatás szerint „a felvételeket folyamatosan – átlagosan 18 naponta – törölték, és a kazettákat folyamatosan újrafelhasználták.” Ugyanez az időtartam Boglyasovszky Csaba 2006. október 17-i tájékoztatása szerint az intézet III-as objektumában, ahol digitális rendszer működik, 5-8 nap volt.

Sokatmondó, hogy a bizottsági meghallgatásán még Kondorosi Ferenc, a Gyurcsány-kormányban az események idején hivatalban lévő államtitkára is „döbbenetesnek”, „embertelen, megalázó bánásmódnak”, „kínzásnak”, „emberiség elleni cselekményeknek” minősítette a történeteket

Az események legjobban egy büntetlen előéletű, törvénytisztelő áldozat szemszögéből foglалhatóak össze, aki a belvárosban éppen rosszkor volt rossz helyen, ezért a rendőrök elfogták, alaposan megverték, megbilincseltek és bevitték, az őrizetbe vételt követően megkínzták. Az ügyészség hamis rendőri jelentésekre alapozva, vagy akár bizonyítékok nélkül meggyanúsította, és előzetes letartóztatásba helyezését indítványozta. A bíróság az ügy és a bizonyítékok érdemi vizsgálata nélkül az előzetes letartóztatást elrendelte. A büntetés-végrehajtási intézetben az átvételnél ismételten megkínzták, udvaron térdeltették, a befogadáskor meztelenre vetkőztették, újra megverték. Ebédre konzervet kapott konzervnyitó nélkül, és a véres hajú sérült csak egy hét után fürödhethetett. Szeptemberi vesszőfutását követően a hetekre felfüggesztett jogállammal csak a másodfokú bíróságon találkozott újra.

Összességében megállapítható, hogy a 2006. szeptember 19. és 22. közötti rendőri fellépés a TV-székház ostrománál elszenvedett „vereségre” adott válaszreakció volt, melynek során a rendőrség nem csak az erőszakos tüntetések felszámolására törekedett, hanem e célon messze túllépve, az egyéniesítés követelményét figyelmen kívül hagyva válogatás nélkül, aránytalan brutalitással lépett fel a demonstrációkban résztvevő, vagy akár a tüntetés szándéka nélkül a demonstráció közelében tartózkodó állampolgárokkal szemben. Az azonosítószám hiánya mellett az a tény, hogy e brutális fellépést rendőrségen belül semmilyen felelősségre vonás nem követte, valamint hogy a rendőri vezetők szemet hunytak a rádióforgalmazások szerint is alapjogot sértő intézkedések felett, jelentős mértékben járult hozzá ahhoz, hogy a rendőri állomány október 23-án is hasonló magatartást tanúsított.

3. 2006. október 23.

Nem kívánjuk elismételni a Papp-jelentésben feltárt szakmai hibákat és hiányosságokat, de az előzmények körében kulcsfontosságúnak tartjuk, hogy a Kossuth téren a tüntetés feloszlására október 23-án éjszaka azzal az ígérettel került sor, hogy a tüntetők az állami ünnepségek befejezését követően, tehát délután 3 óra után visszatérhetnek a helyszínre. Az éjszakai oszlatáshoz a szükséges rendőri erő többszörösét vezényelték ki, ami miatt szolgálatban lévő rendőrök nem vagy csak alig tudtak pihenni. 2010. szeptember 21-én a Legfelsőbb Bíróság jogerős ítéletében állapította meg, hogy a tüntetés felszámolására jogellenesen került sor. Ettől függetlenül tény, hogy a tüntetők abban a hitben voltak, hogy a

Kossuth térre visszatérhetnek, amit több médium is megerősített, a Magyar Rádió, illetve a Hír TV híradásai is többször közölték, hogy délután 3 órától a tüntetők újra elfoglalhatják a Kossuth teret.

2006. október 23-án délelőtt a Parlamentben Gyurcsány Ferenc miniszterelnök személyesen találkozott Bene László országos rendőrfőkapitánnyal, aki az elmondása szerint tájékoztatta a miniszterelnököt a kialakult helyzetről, de állítása szerint érdemi utasítást nem kapott a kormányfőtől.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc 50 éves évfordulóját kordonok és rácsok között kellett ünnepelni Budapesten. A megemlékezők az akkori események legfontosabb helyszíneit sem közelíthették meg. Ennek ellenére a 2006. október 23-án a délelőtti rendezvények többé-kevésbé békésen, nagyobb rendbontások nélkül zajlottak. Az első komolyabb összetűzésre 15 óra környékén került sor az Alkotmány utcában, amikor a tüntetőket az előzetes megállapodást megszegve nem engedték vissza a Kossuth térre. A bizottsági meghallgatások során ellentétes nyilatkozatok hangoztak el arra vonatkozóan, hogy ki hozta meg ezt a döntést. Joggal feltételezhetjük, ha a tüntetőket az egyezség szerint visszaengedik a Kossuth térre, akkor az erőszakos események elkerülhetőek lettek volna.

A rendőrség az összecsapások után kiszorította a demonstrálókat az Alkotmány utcából. Ekkor a Bajcsy Zsilinszky út és az Alkotmány utca sarkán a helyszínparancsnok (Pigler alezredes) szerint viszonylagos nyugalom uralkodott. Javasolta, hogy az oszlatást ne folytassák, azonban arra kapott parancsot, hogy a tömeget tereljék tovább a Deák tér felé.

A rendőrség – az intézkedés valódi szándékát is okkal megkérdőjelező – súlyos szakmai hibát követett el akkor, amikor az Alkotmány utcából kiszorított tüntetők Bajcsy-Zsilinszky úton való jobbra fordulását nemcsak nem akadályozta meg, hanem egyenesen az Astoria felé kezdte terelni azokat a tüntetőket, akikkel már egyszer összecsapott. Ezzel kapcsolatosan a meghallgatott rendőrök egyértelműen úgy nyilatkoztak, hogy az oszlatás a műveletirányító parancsnok utasítására haladt tovább. Amikor az Erzsébet térenél Pigler alezredes ismét jelezte annak kockázatát, hogy az erőszakos tüntetőket rátolják a Fidesz nagygyűlésre, azonnal leváltották.

A rendőrségi rádióforgalmazások alapján egyértelműen követhető, hogy 17 perccel a FIDESZ nagygyűlés kezdetét megelőzően, 15 óra 43 perckor Lapid tábornok Majoros alezredesnek azt az utasítást adta, hogy a tömegoszlatást a Deák tér irányába folytassa. E parancsnak köszönhető, hogy 16 óra 8 perckor a tömegoszlató kötelék a Bajcsy-Zsilinszky út és az Andrássy út kereszteződésében állt meg, míg az erőszakos tüntetők már a FIDESZ nagygyűlés közvetlen közelében a Madách tér-Erzsébet tér területén gyülekeztek. Tény, hogy Majoros alezredes ekkor utasítást adott arra, hogy „az oszlatás alatt lévő tömeg tovább már nem mehet, és nem zavarhatja meg a FIDESZ rendezvényét”. Az azonban megmagyarázhatatlan és nyilvánvalóan szándékos intézkedés, hogy 51 másodperccel a több tízezer ember részvételével zajló Fidesz nagygyűlés befejezését követően Majoros Zoltán Lapid Lajos utasítását továbbította, mely így hangozott: „kezdjétek meg a tömeg elleni támadást vízcsapásokkal, könnygázgránát csapásokkal, mert a FIDESZ nagygyűlés befejeződött, és a Kálvin tér irányába mennek el a normális és tisztességes emberek”. Hangfelvételek igazolják, hogy az Astoria és a Deák tér közötti szakaszon a rendőrségi oszlatás során semmilyen előzetes felszólítás nem történt. A FIDESZ nagygyűlésről a párt elnökének beszédét követően a tömeg nagy része elindult haza, így ők azt sem hallhatták,

hogya a nagygyűlés vége után mintegy negyed órával valóban bemondták, hogy ne a Deák tér irányába távozzanak.

A Fidesz nagygyűlés résztvevőinek biztonságát semmi nem veszélyeztette mindaddig, amíg a rendőrség meg nem támadta a már hazafelé tartó, békésen ünneplő tömeget. A rendőrségi akció váratlanságát jól jellemzi a Fidesz megemlékezés biztosításáért felelős Nagy-Juhák István rendőrpáncsnok vallomása, mely szerint a civil ruhás rendőri állományt is alig tudták kimenekíteni a lovasroham elől.

Sokatmondó, hogy az ezt követő órákban történt rendőrségi intézkedések miatt 206 esetben indult büntetőeljárás. Tekintettel arra, hogy a több rendőr által elkövetett bűncselekmény miatt tett feljelentés alapján indult eljárás egy eljárásnak számít, és arra is, hogy a történetek után sokan nem mertek feljelentést tenni, csak következtetni lehet arra, hogy az erőszakos bűncselekmények elkövetésében több száz rendőr vett részt. A gumilövedékek szemmagasságban történő használata, az okozott sérülések helye és típusa egyértelművé teszi, hogy a rendőrség célja elsősorban nem a rend helyreállítása, hanem a brutális megtorlás volt.

A fékevesztett rendőri fellépéshez nyilvánvalóan hozzájárult, hogy az intézkedő rendőrök többsége ekkor már több mint egy napja – néhány órai pihenéssel vagy pihenés nélkül – volt szolgálatban, és a FIDESZ nagygyűlés befejezését megelőzően legalább 2 órán keresztül a sérelmükre bűncselekményeket elkövető vagy ezt megkísérló erőszakos, agresszív tüntetőkkel találták szembe magukat.

Érdemes ismételtelen kiemelni, hogy a rendőrök a brutális bűncselekményeket úgy követték el, hogy eközben azonosítószámot nem viseltek. A Gyurcsány-kormány politikai államtitkára, Kondorosi Ferenc is úgy vélte, hogy ezt követően egy tisztességes demokráciában a felelős rendőri vezetők nem maradhattak volna a helyükön. Az ügyészség munkáját is minősítő tény, hogy egyetlen rendőri vezetőt sem vontak felelősségre amiatt, hogy több ezer rendőr a rendőrségi törvényt megsértve teljesített szolgálatot.

A bejelentett és tudomásul vett FIDESZ nagygyűléssel kapcsolatosan az államot nem csupán passzív magatartási kötelezettség terhelte. Az 55/2001. (XI. 29.) AB határozat egyértelműen rögzíti az államnak a gyülekezési jog érvényesülésével kapcsolatosan – mely magában foglalja a tudomásul vett rendezvényre való eljutás és az onnan való eltávozás biztosítását is – aktív, tevőleges magatartási kötelezettsége áll fenn. A határozat egyértelművé teszi, hogy „a gyülekezéshez való alkotmányos alapjog nemcsak az állam illetéktelen beavatkozásával, hanem mások, például az adott tüntetést ellenérzéssel szemlélők, ellentüntetők és más rendezvények ellenében is védelemre szorul”. Az Alkotmánybíróság határozatában utal az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélezési gyakorlatára is, mely szerint „a gyülekezéshez való jog magában foglalja azt a jogot is, hogy az állam biztosítsa a jogszerűen tartott gyűlést, a felvonulást mások ne zavarhassák meg”. Az Alkotmánybíróság 64/1991. (XII. 17.) határozata megállapította, hogy az állam kötelessége az alapvető jogok tiszteletben tartására „nem merül ki abban, hogy tartózkodnia kell a megsértésüktől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételekről”. Az Alkotmánybíróság 55/2001. (XI. 29.) sz. határozata szerint „ebből következik, a hatóságnak szükség esetén akár erő alkalmazásával is biztosítania kell a jogszerűen tartott gyűlések lebonyolítását, illetőleg meg kell akadályoznia, hogy azt mások megzavarják”. A rendőrség már azzal is megszegte volna alkotmányos kötelezettségét, ha a FIDESZ nagygyűlésen való biztonságos részvétel lehetőségét – beleértve a rendezvényről való eltávozást is – nem biztosította volna.

Az október 23-át követő eljárások legalább olyan súlyosan sértették a jogállami normákat, mint az évfordulón történtek. A rendőrségi brutalitás felelőseit nem sikerült megtalálni. A rengeteg gumilövedéktől sérült – fejbőlött, sőt szeme világát veszített – áldozat ellenére egyetlen löfegyveres rendőrt sem vontak felelősségre. A rendőrök a bírósági tárgyalásokon folyamatosan falaztak egymásnak. Több bírósági ítélet állapította meg, hogy a rendőrök egyértelműen bűncselekményt követtek el, de az elkövető személye nem volt megállapítható, mivel azonosítósám hiányában a bíróság csak tanúvallomásokra támaszkodhatott, a rendőrök közül pedig többen a hamis tanúzást is vállalva a bíróság előtt biztosan hazudtak.

Szomorú tény, hogy 2006. október 23. nem a szabadságot zászlajára tűző forradalom félévészázados évfordulójának emléknapjaként, hanem az éppen 1956 törekvéseivel igazoltan létrejött jogállam feketenapjaként vonult be az emberek emlékezetébe.

A politikai felelősség

A vizsgálatokat négy év után éppen azért volt szükséges folytatni, hogy az ártatlan polgári, illetve rendőri áldozatokért viselt politikai és jogi felelősség felderítésére a lehető legteljesebb körben sor kerülhessen. Ez ugyanis a legfőbb garanciája annak, hogy a jövőben hasonló események ne ismétlődhessenek meg.

Az albizottságnak a minden oldalról hangoztatott politikai vádaskodások miatt vizsgálnia kellett a politikai erők viszonyulását az TV-székház ostromához, illetve az ezt követő eseményekhez. Ezzel kapcsolatosan kiemelkedő jelentőségűnek tartjuk az Országgyűlés által 2006. szeptember 19-én elfogadott és valamennyi párt által támogatott politikai nyilatkozatot. A deklaráció egy nappal a székház ostroma és két nappal az őszi beszéd nyilvánosságra kerülését követően – a legélesebb politikai ellentétek közepette – „az erőszak ellen a békességért” címmel született. A nyilatkozatban a pártok képviselői arra szólítják fel „hazánk polgárait, hogy politikai vitáikat az erőszak eszközét egyértelműen elutasítva, a más nézetek képviselőivel szembeni toleranciával az ország nyugalmanak és rendjének megőrzése mellett folytassák le.” „Az ország rendjéért és a polgárok biztonságáért érzett felelősségünkől vezérelve ezért felszólítjuk mindazokat, akik az elmúlt órákban a békés és demokratikus tüntetéseket rendbontással zavarták meg, mások testi épségét szándékosan veszélyeztették, vagyonában kárt tettek, hogy haladéktalanul hagyjanak fel ezekkel a cselekedetekkel és tartózkodjanak a további jogsértésektől”.

A fentiek alapján egyértelmű, hogy az akkori parlamenti ellenzék pártjai közül senki nem kívánta a Magyar Televíziónál történt köztörvényes bűncselekmények elkövetőit védelmezni. Ráadásul az őszi beszéd kirobbanása után - az önkormányzati választások előtt két héttel - az akkori ellenzéknek egyáltalán nem volt érdeke, hogy erőszakba torkolló események felülírják a Gyurcsány beszéd hatását.

Ettől függetlenül kár tagadni, hogy voltak és vannak olyan vélemények, amelyek az akkori kormánnyal szemben akár az erőszakos fellépést is indokoltnak minősítették. Egy megtévesztéssel elért választási győzelemmel egy kormány csak politikai értelemben válik elismerésre méltatlanná, a politikai legitimáció hiánya azonban nem eredményez jogi értelemben illegitim hatalmat. Ezért az albizottság elfogadhatatlannak tartja azt, hogy az

erőszakos bűncselekmények elkövetőit bárki forradalmárokként tüntesse fel. Az albizottság egyértelművé kívánja tenni, hogy az erőszakos események és az 1956-os forradalom és szabadságharc között semmilyen párhuzam nincs. Az ilyen és ehhez hasonló felvetések a forradalom emlékét sértik. A demokratikus választott hatalommal szemben az erőszakos fellépés bűncselekmény, mivel a forradalmak jogalapját nem csak a hazugság adja, hanem a jogi értelemben vett legitimációhiány.

A politikai felelősség kérdésénél elsősorban a miniszterelnök eljárását vizsgálta az albizottság. Gyurcsány Ferenc a TV-ostrom alatt az egyik kereskedelmi televízióknak adott nyilatkozata szerint, közvetlenül adott utasítást a rendőrség részére. A Kormány a rendőrségi törvény értelmében csak a szakminiszter útján jogosult konkrét ügyben a rendőrséget utasítani (1994. évi XXXIV. törvény 4. § (1) és különösen 5. § (1) bekezdés a) pontja). Gyurcsány Ferencnek ilyen jogosultsága nem volt.

A bizottsági meghallgatások során egyértelművé vált az is, hogy Petrétei József kormányzati támogatással döntött arról, hogy a Gyurcsány Ferenc ellen irányuló tiltakozó megmozdulásokat választási gyűlésnek minősítsék. Ez a téves minősítés indította el az eseményeknek azt a láncolatát, amely a TV-székház ostromához vezetett.

Bene László volt országos rendőrfőkapitány az albizottság előtt megerősítette, hogy október 23-án személyesen, négy szemközt egyeztetett a volt miniszterelnökkel, bár állítása szerint érdemi utasítást nem kapott. A kormányfő másnap blogjában a következőket írta: „egyszerűen lenyűgözött az a szakszerűség, amellyel a rendőrség tette a dolgát és védett engem, tisztességes adófizető állampolgárt, az motoszkált a fejemben, hogy nem kéne ezt valahogy megköszönnöm?”

A miniszterelnök jogi felelőssége azért nem deríthető ki egyértelműen, mert az általa adott utasítások tartalma az albizottság rendelkezésére álló bizonyítékok alapján nem tisztázható, azokról sem a Kormánynál, sem a rendőrségnél semmilyen feljegyzés nem található. Így az albizottság azt állapíthatta meg, hogy a miniszterelnök nem volt tisztában a saját, illetve kormányának hatáskörével, legalább egy esetben bizonyítottan túllépte a rá irányadó törvényi korlátokat. Az is egyértelmű, hogy az egyéb körülményekre is figyelemmel éppen a miniszteren keresztüli utasítási jog garanciális szabályának megkerülése ad alapot indokolt és logikus, de egyértelműen nem bizonyítható feltételezésekre.

Az őszi beszéd nyilvánosságra kerülése hatalmas megrázkódtatást okozott Magyarországon. Szeptember 17-én a Kossuth téren összegyűlt emberek többségét a morális felháborodás, a megsértett állampolgári önérzet vitte ki a térre. Az európai demokráciákban egy hasonló beszéd nyilvánosságra kerülésekor a miniszterelnök haladéktalanul lemondott volna. A kormány is érzékelte ezt a helyzetet, és nem merte erőszak-monopóliumát felhasználva felosztatni a be nem jelentett tüntetést, ezért választási nagygyűlésnek minősítette azt. Szeptember 17-én és 18-án a rendőrség fellépését befolyásolhatta, hogy a jogszerűen alkalmazható állami erőszak-monopólium mögött álló politikai hatalom legitimitása megkérdőjeleződött. A kormánynak és Gyurcsány Ferencnek pedig elemi érdeke volt, hogy az önkormányzati választásokig hátralévő két hétben történjen olyan esemény, ami háttérbe szorítja az őszi traumát.

A rendőrség vezetői teljesen ésszerűtlenül és felelőtlenül rendőrök kisebb csoportjait dobták oda megfelelő felszerelés nélkül áldozat gyanánt a feldühödött tömegnek. Kisebb csoda, hogy egyetlen rendőr sem halt meg azon az éjszakán. Egy órával azután, hogy már a Szabadság tér

kiürítésére is elegendő rendőr állt volna rendelkezésre, a TV-székházat átadták a tüntetőknek, úgy, hogy közben sorsukra hagyták a Magyar Televízió munkatársait.

Az elkövetkező napokban a rendőrség szabad kezet kapott. Hiába jelezték az egymástól eltérő ideológiai indíttatású jogvédő szervezetek a súlyos jogsértéseket, a kormány nem tett semmit az erőszak megfékezésért 2006. október 23-án a rendőrök a rendszerváltás óta nem tapasztalt erőszakot alkalmazva, azonosítósám nélkül, nem rendszeresített fegyverekkel léptek fel és szándékosan tölték rá a Fidesz nagygyűlés résztvevőire az erőszakos tüntetőket.

Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és kormánya a rendőri brutalitást először letagadta, utána mentegette. A budapesti, majd az országos rendőrfőkapitány azonnali leváltásának elmulasztásával, valamint Gergényi Péter marasztalásával lehetetlenné tette a bűncselekmények felderítését, a felelősség megállapítását és a büntetőjogi szankciók érvényesítését. Gyurcsány Ferenc kiállt amellett a rendőrkapitány mellett, aki több ezer rendőrt vezényelt törvénytelenül, azonosítósám nélkül az utcára.

Összegzés

A 2006 szeptemberében és októberében történeteknek tragikus következményei voltak, az állampolgároknak az állam iránti bizalma és a jogállamba vetett hite rendült meg. A rendőrök által elkövetett bűncselekmények áldozatainak száma pontosan nem ismert, legfeljebb a feljelentések, illetve a rendőrök ellen indult büntetőeljárások számából lehet következtetni a nagyságrend tömegességére. Az Országos Mentőszolgálat – nyilvánvalóan nem a sérültek teljességét mutató – információi alapján összesen 314 civil kellett ellátásban részesíteni. Tragikus következményei voltak az eseményeknek a rendőri oldalon is, 399 fő szenvedett sérülést, melyből 352 könnyű, 47 súlyos sérülés volt.

2002 és 2010 közti két kormányzati ciklus során a legaggasztóbb nem a különböző alapjogkorlátozások ténye volt, hanem az, hogy az állam még a legkirívóbb és legnyilvánvalóbb esetekben – így 2006 őszén – sem vizsgálta ki a történeteket, illetve nem nevezte meg az ügyek konkrét felelőseit. Sőt, ami ennél is súlyosabb: korlátozta az események feltárására alkalmas jogállami ellenőrzés lehetőségét, a legsúlyosabb esetekben pedig előzetes intézkedéssel (azonosítósám hiánya) tette lehetetlenné a bűncselekmények elkövetőinek megtalálását és felelősségre vonását. Az albizottság mindvégig tisztában volt azzal, hogy feladata - az államhatalmi ágak alkotmányos elvéből kiindulva - nem lehet az elmaradt büntetőeljárások lefolytatása, csupán az események lehető legteljesebb körű feltárása és legfőbb politikai felelősök megnevezése.

Magyarországon 1989-1990-ben alkotmányos alapokon nyugvó demokratikus jogállam született, amely az új rendszer valamennyi fogyatékoságával együtt is a jogállam követelményeinek megfelelő intézményrendszert hozott létre, és a hatalom ellenőrzését biztosító alapvető szabadságjogokat alkotmányos alapjogként deklarálta. A rendszerváltozást követő bő egy évtizeden keresztül joggal érezhettük úgy, hogy a jogállami intézményrendszer már önmagában elegendő biztosíték a szabadságjogok érvényesülésére. 2002 és 2010 között világossá vált: e feltevés tévesnek bizonyult.

Az állam alkotmányos intézményrendszere több esetben és különösen 2006 őszén nem csupán nem volt képes alapvető feladatát, az alkotmányos alapjogok gyakorlásának biztosítását

ellátni, de a törvények kijátszásával vagy semmibe vételével saját maga korlátozta a szabadságjogok érvényesülését. Az albizottság figyelemmel arra a kormányzati törekvésre is, mely az alkotmányos keretek közötti tevékeny politikai véleménynyilvánítást negatív színben tüntette fel, maximálisan egyetért az Alkotmánybíróság azon álláspontjával mely szerint „a politikai szabadságjogok korlátozása nemcsak azokat sújtja, akik élni kívánnának jogaikkal, hanem a társadalom egészét így azokat is, akikre hivatkozással az állam a jogkorlátozás eszközéhez nyúl”(561/B/2002. AB határozat).

Javaslatok

Az albizottság tagjai többször hangsúlyozták, hogy még az elmaradt felelősségre vonásoknál is fontosabb cél, hogy az, ami 2006 őszén történt soha ne ismétlődhessen meg. Ennek érdekében a bizottsági meghallgatások tapasztalatai alapján az albizottság az alábbi javaslatokat fogalmazza meg:

- 1.) **Az országgyűlési bizottságok működésének ülésétől történő távolmaradás szankcionálásának szabályozása:** Az albizottság 60 személyt hallgatott meg. A vallomástételi kötelezettségnek Gyurcsány Ferenc és Szilvássy György kivételével valamennyi meghívott eleget tett. Az Országgyűlés albizottsága előtti megjelenés mind az Alkotmány 21. § (3) bekezdése, mind az 50/2003. (XI. 5.) AB határozat alapján alkotmányos kötelezettsége minden magyar állampolgárnak. A hivatkozott alkotmánybírósági határozat a törvényhozás mulasztását állapította meg azzal kapcsolatosan, hogy nem szankcionálta a bizottsági ülésről való távolmaradást. A bizottságok működésével kapcsolatosan további szabályozási hiányosságok is felmerülnek, mint például a büntetőeljárás alatt álló terhelt igazmondási kötelezettsége vagy az országgyűlési bizottságok információ megismeréséhez való jogosultsága, illetve ennek korlátai, ezért a bizottság szükségesnek tartja az országgyűlési bizottságok vizsgálati és ellenőrzési tevékenységének megfelelő jogi szabályozás megalkotását. Utalunk arra is, hogy az Alkotmánybíróság határozata alapján az Országgyűlésnek e szabályozási hiányosságokat a hivatkozott AB határozat értelmében már 2004. március 31. napjáig pótolnia kellett volna, azóta mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség áll fenn. Félreértések elkerülése végett szükségesnek tartjuk rögzíteni, hogy az Alkotmánybíróság azt is kimondta, hogy e törvényhozói mulasztástól függetlenül a bizottságok a jelenlegi jogszabályi keretek között is működhetnek, és e szabályozatlanság az Alkotmányban rögzített megjelenési kötelezettséget nem érinti.
- 2.) **Büntetés-végrehajtási intézetek kamerafelvételeinek kezelése:** Az albizottság indítványozza, hogy kerüljön sor haladéktalan intézkedésre annak érdekében, hogy a büntetés-végrehajtási intézetekben ma is működő kamerák felvételeit legalább 6 hónapos időtartamban megőrizték. E kötelezettség elmulasztása a szolgálati jogviszony megszűnését eredményező fegyelmi vétség legyen.
- 3.) **Előzetes letartóztatás ügyészségi gyakorlata:** Javasoljuk, hogy az ügyészség vezessen önálló statisztikát az előzetes letartóztatás iránti indítványok tekintetében ezen indítványok eredményességéről. Indítványozzuk, hogy a legfőbb ügyész írjon elő kötelező továbbképzést azon ügyészségi vezetők és ügyészek számára, akik a 2006 őszén a megalapozatlannak bizonyult előzetes letartóztatásokra vonatkozó indítványokat aláírták, illetve a bíróság előtt képviselték. Kezdeményezzük, hogy a

fővárosi főügyész – a Fővárosi Bíróság elnökéhez hasonlóan – kövesse meg azokat, akiknek esetében az ügyészség indítványai folytán megalapozatlan szabadságkorlátozásra került sor. Kezdeményezzük, hogy mind az ügyészség, mind a bíróság készítsen a statisztikákat is tartalmazó éves jelentést az előzetes letartóztatással, illetve egyéb szabadságkorlátozó intézkedésekkel kapcsolatos indítványozási, illetve ítélezési gyakorlatáról.

- 4.) **Gyülekezési törvény:** Javasoljuk a gyülekezési törvény felülvizsgálatát, módosítását. A gyülekezési törvény a be nem jelentett, „spontán” közterületi rendezvények mérlegelés nélküli, kötelező felosztatásra vonatkozó szabályozását az Alkotmánybíróság 75/2008. (V. 29.) határozattal megsemmisítette. A határozat a spontán demonstrációkkal kapcsolatos legsúlyosabb problémát orvosolta, ugyanakkor a gyülekezési jog fontos kérdései (a bejelentés elmulasztásának szankciója, az azonos helyre bejelentett, gyülekezési jog hatálya alá tartozó rendezvényekkel, illetve a bejelentést hatáskör hiányában elutasító rendőrségi határozatokkal kapcsolatos nehézségek) a mai napig megoldatlanok. E körben felhívjuk a figyelmet arra, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosa a gyülekezési jog valamennyi aspektusára kiterjedő szakmai szabályozási javaslatokat fogalmazott meg, melyek az Országgyűlés számára megfelelő iránymutatásul szolgálnak a gyülekezési törvény módosítását illetően.
- 5.) **Rendőrok anyagi elismerése:** Az albizottság felkéri a Belügyminisztériumot, hogy vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy miként kerülhet sor az intézkedéseik során mindvégig jogszerűen eljáró, a 2006. szeptemberi és októberi erőszakos események során súlyos sérülést szenvedett rendőrök anyagi elismerésére. Ezzel kapcsolatosan az albizottság fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy más megítélés alá esik a rendőr által elkövetett bűncselekmény következtében megsérült tüntető és az erőszakos tüntető által elkövetett bűncselekmény miatt megsérült rendőr, mivel a rendőri munka során a veszély vállalása e hivatásnál fogva kötelezettség. Az albizottság azért tartja mégis indokoltnak a súlyos sérülést szenvedett rendőrök anyagi elismerését, mert esetükben az állapítható meg, hogy az állam nem tett meg minden azért, hogy e hivatással a munka jellegéből adódóan együtt járó veszélyt megfelelő felszereléssel, szakszerű parancsnoki utasításokkal minimalizálja. Ezen állami mulasztás indokoltá teszi a – az országos rendőrfőkapitány 2007. szeptemberi tájékoztatása szerint - 47 súlyos sérülést szenvedett rendőrnek a sérülés súlyosságával arányos anyagi elismerését, amennyiben az érintettek a jogszerű eljárás követelményeinek 2006 őszén mindvégig megfeleltek.
- 6.) **Biztonsági cégek:** javasoljuk a biztonsági cégek tevékenységi köreinek, jogosultságai szabályozásának felülvizsgálatát. Az új szabályozás terjedjen ki arra is, hogy az állami erőszak-monopólium garanciájaként sérelmét elkerülendő, mely feladatok azok, amelyeket kizárólag a rendőrség, illetve a honvédség végezhet.
- 7.) **OPCAT:** Javasoljuk, hogy Magyarország csatlakozzon az ENSZ Közgyűlése 2002. december 18-án elfogadott a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni ENSZ egyezmény kiegészítő jegyzőkönyvéhez (OPCAT). Az OPCAT mechanizmusának célja, hogy a független szakértőkből álló szervezetek képviselőinek a fogva tartási helyszíneken történő rendszeres látogatásaival, a fogva tartók, valamint az ellenőrök közötti kooperáció

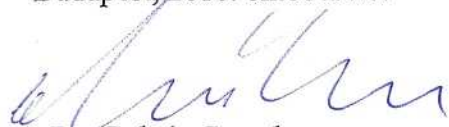
megteremtésével, a kínzás és a kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetés vagy bánásmód alkalmazásával szembeni hatékony megelőzést biztosítsa.

8.) **Bíróságok fegyelmi jogköre:** Önálló, fegyelmi ügyek elbírálására jogosult bírói testület létrehozása. A testület tagjai ne lehessenek függőségi viszonyban a hatáskörükbe tartozó bíróságokkal. A Legfelsőbb Bíróság elnöke önállóan is rendelhessen el vizsgálatot bármely bíróságon minden olyan ügy kapcsán, amely szakmailag megalapozott kételyeket ébreszt vagy a bíróság tekintélyének csorbítására alkalmas.

9.) **Állami elismerés:** Az emberi jogok érvényesülése területén szerzett érdemeikre tekintettel az albizottság javasolja a Társaság a Szabadságjogokért, a Nemzeti Jogvédő Alapítvány, a Magyar Helsinki Bizottság és az előzetes letartóztatásokkal kapcsolatosan szakmailag megalapozott ítéleteket hozó másodfokú bírák állami elismerésének megfontolását.

Elfogadva az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottsága 2010. október 20-ai ülésén.

Budapest, 2010. október 20.

Dr. Gulyás Gergely
az albizottság elnöke

Dr. Lukács Tamás
elnök

Melléklet:

Mementó

Magyarország, 2006. szeptember

„Minket 2006. szeptember 19-éről 20-ára virradó éjszaka fogtak el a Horánszky utcai kollégium kapualjában, illetve szeméttároló részén. A Kossuth térről tartottunk hazafelé, de nem tudtunk hazamenni, mert lezárták a hazavezető utunkat. Hárman voltunk, Laura és én Érdre lakunk, a harmadik társunk pedig Budapesten a XV. kerületben. Először úgy gondoltuk, hogy mi hazamegyünk Érdre, ő pedig hazamegy a XV. kerületbe, mivel azonban már láttuk, hogy Érdre már nem tudunk hazamenni, úgy döntöttünk, hogy mi is hozzájuk megyünk. Sodródtunk a tömeggel, mindenhol lezárták az utcákat. Próbáltunk a Mexikói út felé menni, de nem tudtunk, utána megpróbáltunk eljutni a piros 7-es buszhoz, el is jutottunk a buszmegállóhoz, de a busz már nem járt. Láttunk egy olyan buszt, amelyik teljesen üresen visszafordult, egy másik letette az embereket és nem ment tovább. A Kossuth tértől kis utcákon keresztül jutottunk el a Blaha Lujza tér irányába. De a Blaha Lujza téren nem voltunk, mert kilyukadtunk a Rókus Kórháznál, az előtt van egy kis parkszerű rész, ahol padok vannak, és ott megpihentünk Ott már folyamatosan - miközben haladtunk - jöttek mögöttünk emberek, körülöttünk voltak, de rendőrt nem láttunk, mármint minket nem üldöztek rendőrök vagy

ilyesmi, csak mindig mondták, hogy most itt jönnek, ott jönnek, és sodródtunk az árral. Ott leültünk a Rókus Kórház előtt, próbáltam is oda bemenni, bekopogni, de nem nyitottak ajtót, meg semmi ilyesmi. Ott a sarkon már láttuk, hogy megint futnak az emberek, és teljesen pánikhangulat volt, lötték ezeket a rakétákat, folyt a könnyünk, már nagyon sokat mentünk, szúrt az oldalam, ezért ültünk le oda. Utána pedig elindultunk befelé, a Horánszky utca felé - ugye, a Bródy Sándor utca is arra van -, de mi nem mentünk el a Rádió épületéig, mert az jobb oldalt van, mi bementünk baloldalt srégen a Horánszkyba. Ott valaki szólt, hogy nyitva van egy kapu, merthogy be vannak ezek zárva, mert ilyen kódos rendszerek vannak, és oda be tudtunk menni. Nem csak mi hárman voltunk, rajtuk kívül volt még négy ember, tehát heten voltunk bent összesen, őket nem ismertük, tehát mi hárman ismertük egymást, és ők idegenek voltak számunkra. Bementünk a kapualjba, és a kapualjból nyílt egy kis kukatároló. Nagyon pici helyiség volt, és volt benne körülbelül három vagy négy kuka. Oda beálltunk, és egyszer csak bejött az ajtón rengeteg rendőr maszkban, fekete ruhában.

Az arcukat nem láttuk, nem volt rajtuk jelvény, semmi, tehát nem tudtuk őket azonosítani. Ránk törték az ajtót, és utána egyenként mindenkit kirángattak onnan, köztük minket is, talán én lehettem az utolsó vagy az utolsó előtti, akit kiszedtek onnan. Beakadt a táskám a kilincsbe, azt letépték, azzal együtt kirántottak. Semmit nem kérdeztek, semmi felszólítást nem kaptunk, egyszerűen semmit nem csináltunk. Kijöttünk, és utána elkezdtek minket ütlegelni. Engem például elsőnek vállon vertek, utána a fejemet, ami fel is szakadt, utána hátba vertek, utána a derekamat, akkor elestem térdre, akkor utána még egyszer, azt hiszem, vállon ütöttek, és elestem. Utána odalépett hozzám egy rendőr - nem tudom, hogy az-e, aki megvert, vagy pedig egy másik -, és a hajamnál fogva felrántott, a hajam a kezébe maradt, ami véres volt. Ezt lerázta, és nem túl szép szavakkal illetett, hogy véres, hajas a keze. Utána kirángattak, megbilincseltek minket ilyen gyorskötegelővel, az egyiket úgy rászorították, hogy vérzett a kezem, a másik meg lötyögött. Kivittek a falhoz, és ott a falhoz nyomtak teljesen, tehát magatehetetlen voltam.

Nem láttam, hogy mi történik a többiekkel, csak érzékeltem meg hallottam. Mindenkit megbilincseltek, rugdostak, vertek, káosz volt ott, utána pedig kint az épület előtt még felnéztem, és láttam, hogy kinézett egy ember, és látta az eseményeket, de őt később aztán nem találtuk meg. Ezek után átadtak minket más rendőröknek, elkezdtek minket cibálni az utcán, mindenkit lefelé nyomtak, mindenkit körülbelül három rendőr vitt. Én mentem leghátul, előttem vitték Laurát, illetve Milánt is. Milán elejtett egy kabátot, amit a kezében fogott, és Laura szólt, hogy a kabátja, erre odalépett hozzá egy rendőr, és hátba vágta úgy, hogy majdnem elesett. Milán már alig bírta menni, mert annyira megverték gumibottal meg viperával, meg ráütöttek a csuklójára. Már alig bírták vinni, őt talán többen is vitték, szerintem hárman vagy négyen cipelték, mert elég nehéz, és húzták végig a földön.

Elértünk a Rádió épületéhez, én nem tudtam, hogy a Rádió épületébe vitték minket, amíg ki nem szabadultunk. Laura viszont látta, mert amikor bevitték, akkor felnézett, és ki volt írva, hogy Magyar Rádió. Én csak annyit érzékeltem, hogy bevisznek minket valahová, ahol megint átadtak minket új embereknek. Bementünk egy udvarra - emlékszem a fotocellás ajtóra -, és az udvaron már térdepeltettek embereket a falnál. Minket is beraktak a sor végére, Laura és Milán között térdepeltem. Ott ordenáré módon üvöltöztek velünk, szidtak minket, azt mondták, hogy ha mocorgunk, akkor szétrúgnak minket, mi meg nagyon féltünk, mert igen közel tettek a falhoz, és ha rugdostak valakit - nagyjából azért tudtam nézelődni, de csak így oldalra -, akkor az lefejelte a falat. Nagyon sokáig, nem tudom mennyi ideig, de körülbelül szerintem egy-két óráig térdepeltünk ott, már senki nem tudott ülni a lábán, mert kiment a vér a lábunkból.

Eközben hoztak még embert, akkor egy fiú mellettünk asztmás rohamot kapott, és mondta, hogy pipát szeretne. Elkezdtek turkálni a ruháit, meg közben rugdosták, verték, szidták őt is, és mondták, hogy ha igazán asztmás lennél, lenne nálad pipa, és ott fuldoklott. Ezt hallottam, de látni nem láttam, ez pár méterre tőlem volt, de nem mertem odanézni, közben Laura meg mondta, hogy úristen, ömlik a vér a fejedből. Ki volt engedve a hajam, és csöpögött a vér a hajamból, de mondtam, hogy ne foglalkozzon velem, nehogy megverjék amiatt, mert hozzám szólt. Eközben odajöttek mindenféle rendőrök, és kérdezték, hogy hívnak, merre lakunk, meg ilyesmit, meg hogy hogyan meg fogjuk ezt szívni, hogyan meg leszünk verve. Odajöttek, rárajzoltak a testünkre - kinek hova - egy számot egy zöld filccel, nekem a kezemre, de volt, akinek a homlokára, volt, akinek a vállára. Nekem a kezemre rajzoltak, azt hiszem, egy négyest, de már nem emlékszem pontosan, és egy papírt hátul beraktak a kezünkbe, és azt mondták, hogy ha ezt elhagyjuk, akkor szét leszünk ütve meg verve, és ezt el ne hagyjuk, és hogy mostantól nincs nevünk, csak számunk van. Ezt mondták."

„Mecézték, és azt mondták, hogy a fejemnek semmi baja nincsen, nem érte sérülés, viszont azért összekapcsolták a fejemet, mert ott volt egy zúzódás. Megtisztították a sebet, mondták, hogy le kell borotválni a hajamból. Mindezt úgy csinálták, hogy hat darab rendőr volt bent velem, akik bízatták a nővérkét, még többet borotváljon le a hajamból, hogy minél több haj hiányozzon. A nővérke csúnyán nézett rájuk, mert egyáltalán nem tetszett neki, hogy bejöttek a rendőrök. Én e közben folyamatosan bilincsben, vezetősíjon voltam, nem engedték levenni, a CT-re is úgy mentem, hogy ez rajtam volt, de az orvos mondta, hogy oda nem jöhet be velem senki. Kaptam egy tetanuszt. Mondták, hogy toljam le a nadrágomat, de akkor sem engedtek el. Nagy nehezen leszedtem magamról, előre kellett dőlnöm, ezen röhögött hat rendőr, a fenekemen, a bugyimon viccelődtek és ilyesmi. Utána kint órákig így, megbilincselve kellett ülnöm, amíg mindenkit el nem látnak, utána együtt vittek minket vissza a VIII. Kerületi Rendőrkapitányságra, ahol Laurával, illetve K. Bernadettel egy szobába kerültem. Őt nem ismertem, de ő is ott volt velünk a kapualjban. Ő bepisilt, tiszta pisi volt a nadrágja, mert annyira vesén vagy hasba rúgták. Mi hárman, közösen egy kétágyas szobában voltunk, ott két vaságy a falhoz volt szerelve, és egy darab pokrócot kaptunk, ami egy bűdös, koszos, használt pokróc volt, ezt Laurával odaadtuk neki, mert nagyon fázott, tiszta víz volt, ez nagyon megviselte, sírt, odaadtuk neki, mi pedig egy ágyon aludtunk összebújva. Iszonyatosan hideg volt.

Másfél, két napig voltam ott, utána pedig szombaton volt a tárgyalásunk. Csütörtökön kaptak el, és szombaton délelőtt volt a tárgyalás. Ott is teljesen megbilincseltek, vezetősíjat kaptam, külön kocsival vittek minket a tárgyalásra, ott láttuk a szüleinket először. Akkor már be volt kötve a fejem. Napokig, hat és fél napig nem engedtek fürödni, nem fürödhettem, pedig az orvos egyébként külön előírta, hogy a sebet tisztítani kellene. Hiába kötötték be, tiszta vér volt a hajam, így a hatodik napon már elég bűdös szaga volt. Amikor apuékat egy percre odaengedték, meg is jegyezte, hogy elég bűdös vagyok, mert izzadtam, és tiszta vér volt a hajam, meg volt keményedve. Ott is bementünk, és mondták a rendőrök, hogy csak a falat nézhetjük, nem nézhettünk a szüleinkre, nem is szólhattunk hozzájuk egy szót sem, sőt, még egymáshoz sem szólhattunk, mert direkt úgy tettek minket, hogy külön legyünk. Bementünk erre a bizonyos tárgyalásunkra, ami abból állt, hogy meg sem szólalhattunk. Elmondták az ítéletet, és azonnal megkaptuk az előzetes letartóztatást.

Onnan kijöttünk, és azt mondták, hogy elmegyünk erre a bizonyos befogadásra a Nagy Ignác utcába. Ez borzalmas volt. Bementünk oda, én értem oda legelőször. Folyamatosan vittek minket, és amikor bementünk, éppen egy embert vertek az udvaron, aki

fertőző beteg volt. Mi ott álltunk a kapuban, és mondták, hogy megint jöttek új emberek, mi legyen velük. Azt mondták, hogy ugyanúgy térdeplés a falhoz. Ott is kiosztottak minket, ha ezt meg azt csináljuk, úgy el leszünk verve, ez lesz meg az lesz. Akkor leindiánoztak, mert kötés volt a fejemen. Ott legalább egy órát térdepeltettek, egy ember pedig folyamatosan üvöltözött velünk. Ott is megverték egy fiút, nem tudom, ki volt az, utána pedig bevittek egy folyosóra. Beértünk a folyosóra. Amikor beértünk a folyosóra, ahogyan beláttam a folyosót, végig emberek a fejükkel támasztották a falat, hátul volt a kezük, és mi ennek a sornak a végére kerültünk Laurával. A fejem teljesen be volt dagadva. Itt volt a sérülésem (Mutatja.), de több helyre is ütöttek, ami nem szakadt fel, és az egész fel volt dagadva, be volt kötve, ennek ellenére nekem is a falhoz kellett támaszkodnom. Csúszott szét a lábunk, de nemcsak nekünk, hanem mindenkinek, az orromon már csöpögött az izzadság, annyira nem bírtam már magam tartani, mert végig kellett várnunk a sorban, amíg mindenkinek átnézik a ruháit, elvisznek egészségügyi vizsgálatra, ahol le kell vetkőzni meztelenre, felveszik az adatokat, elveszik azt, ami nem lehet az embernél és ilyesmi. Mi ennek a sornak a végén voltunk, addig ott kellett terpeszben fejjel tartani a falat, amíg sorra nem kerülünk. ”